

Univerzita Palackého v Olomouci

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Živé a zaniklé tradice, zvyky a obyčeje na Strážnicku

Bakalářská práce

Autor práce: Terezie Suchánková

Vedoucí práce: Mgr. Monika Kudelová

Olomouc 2022

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím bibliografických a elektronických zdrojů uvedených v seznamu literatury.

V Olomouci dne

Podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. Monice Kudelové konzultace, cenné rady a komentáře. Dále bych chtěla poděkovat všem osloveným respondentům, bez kterých by tato bakalářská práce nemohla vzniknout.

Obsah

ÚVOD	7
1. VYMEZENÍ POJMU TRADICE, ZVYK A OBYČEJ	8
2. CHARAKTERISTIKA STRÁŽNICKÉHO MIKROREGIONU	9
3. ZVYKY A TRADICE	10
3.1 Fašank	10
3.2 Velikonoce	10
3.3 Stavění májů	11
3.4 Hody	11
4. STRÁŽNICE	13
4.1 Strážnický sváteční kroj	13
4.2 Taneční soubory a cimbálové muziky	14
4.2.1 Cimbálová muzika Danaj	14
4.2.2 Soubor lidových písní a tanců Žerotín	15
4.2.3 Folklórní soubor Demižón	16
4.2.4 Cimbálová muzika Strážničan	16
4.3 Skanzen	16
4.4 Zvyky a tradice	17
4.4.1 Fašank	17
4.4.2 Doba velikonoční	18
4.4.3 Stavění máje	20
4.4.4 Mezinárodní folklórní festival	20
4.4.5 Svatomartinské hody	21
4.4.6 Čas Vánoc	22
5. RADĚJOV	24
5.1 Radějovský sváteční kroj	24
5.2 Zvyky a tradice	24
5.2.1 Fašank	24
5.2.2 Doba Velikonoční	25
5.2.3 Stavění máje	30
5.2.4 Svatomartinské hody	31
5.2.5 Vánoční beseda u cimbálu	32
5.2.6 Čas Vánoc	32
6. PETROV	34
6.1 Petrovský sváteční kroj	34

6.2	Zvyky a tradice	34
6.2.1	Fašank.....	34
6.2.2	Doba Velikonoční	35
6.2.3	Stavění máje	37
6.2.4	Petrovský kotlík.....	37
6.2.5	Václavské hody	37
6.2.6	Čas Vánoc	39
	ZÁVĚR.....	41
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	42
	SEZNAM ÚČASTNÍKŮ	44
	SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	45
	OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	46
	ANOTACE.....	56

Folklor není záliba, folklor je životní náplň.

Martin Vojta

ÚVOD

Každá země, každý kraj či region má své tradice a obyčeje, jež se od sebe liší formou, provedením nebo jsou si vzájemně podobné. Postupem času se ovšem některé tradice vytrácí. Nejinak je tomu na Strážnicku. Nebýt folklorních souborů a Muzea jihovýchodní Moravy ve Strážnici, mnoho z tradic a zvyků by zcela zaniklo. Předkládaná bakalářská práce je proto věnována dosud živým, ale i již nezachovávaným tradicím na Strážnicku.

Práce je rozdělena na šest kapitol. V první kapitole jsou vymezeny pojmy tradice, zvyk a obyčej, následující kapitoly se již věnují konkrétním příkladům. Z mnoha jsem se zaměřila na fašank, období Velikonoc, stavění máje, hody a Vánoce, neboť u nich lze sledovat jejich proměnu v čase nejmarkantněji.

Pozornost je také směřována na nově vzniklé tradice, které však zachovávají ráz Strážnického mikroregionu a těší se velkému úspěchu mezi návštěvníky.

Informace z odborných pramenů a literatury jsou obohaceny o rozhovory se členy souborů, kronikářkami a účastníky předvelikonočního klepání, což popsanému dodává autenticitu. Jejich prostřednictvím lze tak nahlédnout do činnosti mládežnických souborů a skupin, které představují hlavní nositele tradic v dané obci.

Cílem bakalářské práce je tedy popsat vývoj jmenovaných tradic, zvyků a obyčejů ve vybraných obcích Strážnicka a na příkladech rozhovorů ilustrovat současné projevy.

1. VYMEZENÍ POJMU TRADICE, ZVYK A OBYČEJ

Tradice

Pojem tradice pochází z latinského slova traditio, které je složeninou ze dvou slov – trans (přes) a dare (dávat). Což už ve své podstatě znamená předávat.¹

Tradice můžeme popsat jako slovesné předávání informací určité skupině lidí o událostech, myšlenkách nebo normách. Tyto poznatky by měly předávat kulturní, duchovní, sociální, ale i materiální hodnoty z generace na generaci. Tradice můžou být tvořeny jak jednotlivcem, skupinami, tak i generací lidí, jimiž může být jak rodina, tak i národ. „*Tradice znamená nejen stabilitu a hodnotu, ale i rezervovanost nebo obrannost vůči novotám, zbavování se osobní odpovědnosti v chování a rozhodování na úkor obvyklých normativních řešení.*“² Tento pojem se nepojí pouze s prostředím ve městě nebo na venkově, jen ve městě mají tradice tendenci rychleji zanikat.³

Zvyk

Zvyk by se dal definovat jako záměrný vzorec chování ve společnosti, které se může lišit místem, kde se určité zvyky sdílí. Zvyk si osvojujeme pravidelným opakováním.⁴

Někteří autoři by řekli, že zvyk a obyčej jsou dva stejné pojmy, avšak zvyk se liší menší závazností při skupinových komunikacích, ztrácí obsahovou podstatu a jeho předešlé funkce jsou nahrazené novými. „*V etnologii patří z. k tradičním sociokulturním regulativům lidského chování, jejichž nerespektování bývá kritizováno, je považováno za nemístné, mravně nepřijatelné a může (však nemusí) být sankcionováno různými prostředky společenského nátlaku.*“⁵

¹ Tradice – Multimediaexpo.cz [online]. Multimediální česká otevřená encyklopedie - Multimediaexpo.cz. ©2013. [cit. 28-02-2022]. Dostupné z: <http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/Tradice>

² JANČÁŘ, Josef a kolektiv autorů, 2011. *Malý etnologický slovník*. Strážnice: NÚLK. ISBN 987-80-87261-70-5. s. 98-99

³ Tamtéž

⁴ Tamtéž, s. 103.

⁵ Tamtéž

Obyčej

Obyčeje jsou projevy, které přejímáme na základě společnosti, ve kterém se vyskytujeme, jež jsou spojené s kulturním chováním a udržováním ať už mravních nebo estetických norem. Dodržováním těchto norem se snažíme zachovat kontinuitu dodržování obyčejů.⁶

Tyto normy však nemají žádná pevně stanovená pravidla, spíše člověku slouží k pochopení, integraci a ztotožnění se s místní obyčejovou tradicí. Díky tomu je možno dosáhnout skupinového pochopení různých situací, harmonizace společenských vztahů a také slouží jako prostředek sociální kontroly. Další znaky obyčeje jsou soustavnost, relativní stabilita, pravidelnost a spontánnost konání, kolektivnost atd. pomocí uvedených znaků se obyčeje dělí na rodinné, kalendářní, obyčeje spojené s činností ať už v profesi nebo různé specifické úkony.⁷

2. CHARAKTERISTIKA STRÁŽNICKÉHO MIKROREGIONU

Mikroregion Strážnicko se skládá z 10 obcí – Strážnice, Sudoňovice, Petrov, Radějov, Kozojídky, Tvarožná Lhota, Tasov, Hroznová Lhota, Žeraviny a Kněždub. Tato oblast vznikla spojením obcí a je součástí celku NUTS II – Jihovýchod. Strážnicko spadá pod Jihomoravský kraj, oblast Slovácko a všechny uvedené obce patří do okresu Hodonín.⁸

V mé práci se zaměřím pouze na Strážnici, Radějov a Petrov. Tyto obce jsou mi nejbližší a z mého pohledu se nejvíce snaží ať už dodržovat nebo obnovovat zvyky a tradice. Tři jsem zvolila proto, aby vynikly i menší svátky v minulosti a byl dostatečný prostor pro jejich popsání.

Za vznikem mikroregionu stojí společné prosazování záměrů, které významem přesahují každou obec, ochrana životního prostředí atd. Toto spojení jim také umožnilo zajišťovat a realizovat technickou infrastrukturu a zvyšovat zaměstnanost s vytvářením podmínek pro investování v jak soukromém, tak veřejném sektoru. Jejich významným cílem je rozvíjení cestovního ruchu.⁹

Pro Strážnicko je typické vinařství s kvalitními víny a dolňáckým folklórem bohatých krojů a písní. Strážnicko z velké části patří do CHKO Bílé Karpaty, která je charakteristická chráněnými květinami a naučnými stezkami, které jsou hojně využívány cyklisty.¹⁰

⁶ Tamtéž, s. 77.

⁷ Tamtéž

⁸ *Popis – Mikroregion Strážnicko* [online]. Mikroregion Strážnicko, ©2000. [cit. 28-02-2022]. Dostupné z: <http://www.straznicko.cz/detail.asp?ID=180>

⁹ Tamtéž

¹⁰ Tamtéž

Zároveň mnoho turistů jezdí na Strážnicko díky atmosféře, ze které přímo dýchá folklór a obecná úcta občanů k tradicím. Dodává tomu i fakt, že je ve Strážnici situován Skanzen, aneb Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy, každoročně se zde koná Mezinárodní folklorní festival a vinobraní, na které jezdí spousta diváků nejen z celé České republiky, ale i ze zahraničí.

3. ZVYKY A TRADICE

3.1 Fašank

Fašank neboli masopust označuje čas mezi dvěma postními dobami (Vánoce a doba před Velikonoci). V tuto dobu se prováděly tance na úrodu plodin, uvolněné chování v podobě parodování povolání a konečným pochováním basy (masopustu). Cílem fašanku bylo se pořádně najíst, protože po masopustu následoval 40denní půst před Velikonocemi. Typickým jídlem bylo něco tučného, většinou smaženého jako koblihy, šišky smažené na sádle, boží milosti a také výrobky ze zabijaček. Tyto pokrmy se poté nabízely účastníkům průvodu, kteří chodili po vesnici a zpívali a tančili.¹¹

Poslední dny masopustu byly zakončeny obchůzkami maškar po vesnici. Průvod obyčejně vedli muži bez masek, kteří řídili chod skupiny a přicházeli do kontaktu s domácími. Skupinu doprovázela také dechová hudba, která hrála k tanci. Maškary dostávaly potravinové dary, od masa až po samotné obilí. Jejich trasa se mohla lišit, ale vždy zakončili na zábavě spolu s přihlížejícími vesničany.¹²

3.2 Velikonoce

Termín Velikonoc je pohyblivý, jelikož se odvíjí od neděle po prvním slunovratu po jarní rovnodennost. Takto stanovená doba se může lišit od 22. března do 25. dubna.¹³

Velikonoční období je spojeno s obřady koledování při vynášení smrti (Moreny), velkopáteční omývání vodou nebo obcházení polí a prosení za dobrou budoucí úrodu. Samozřejmě k nejznámějšímu obřadu patří obchůzka šlaháčů s vrbovou pomlázkou.¹⁴

¹¹ VEČERKOVÁ, Eva. *Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře*. V Praze: Vyšehrad, 2015. Kulturní historie. ISBN 978-80-7429-627-7. s. 34

¹² Tamtéž, s. 35-36

¹³ ŠIMŠA, Martin a Petra HRBÁČOVÁ. *Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy: průvodce muzejní expozicí*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2006. ISBN 80-86156-88-5. s. 264

¹⁴ Tamtéž, s. 264-265

V některých obcích se ještě do dnes dodržuje klepání před Velikonoci. Má se za to, že ve čtvrtek večer kostelní zvony odletí do Říma a proto děti (většinou chlapci) chodí po vesnici s hrkači a pomocí nich oznamují zvonění až do sobotního večera.

Na Velikonoční pondělí si chlapci i muži nachystají pomlázku upletenou z rašícího zelení, která měla zajišťovat omlazení zejména žen. Šlaháčka má formu obchůzky, kdy se většinou domluví několik mládenců, kteří nesou velkou žílu, na kterou jim vyšlahaná děvčata přivazují barevnou stuhu. Obvykle dostávali jako výslužku syrové vejce, někdy barvené a jen v případě zdůraznění daru se dávalo i ozdobně malované.¹⁵

3.3 Stavění májů

Příchod máje symbolizovalo stavění májů posledního dubna v podobě živého zeleného stromu, ve většině případů smrk, který byl lidmi vnímán jako symbol života a plodnosti. Ještě předtím, než obyvatelé vztyčili strom, tak jej, jak se patří, nazdobili a vždy se snažili mít co nejvyšší a nejhezčí májku než v okolních vesnicích. Pokud měli opravdu v sousedních vesnicích hezčí májku, domácí to nikdy nepřiznali a vyjadřovali se o ní s despektem a hodnotili ji jako „krpatou“. Proto si domácí museli májku pečlivě hlídat, aby ji neukradli nebo nepodřezali přespoláci, což by byla velká ostuda pro celou vesnici.¹⁶

3.4 Hody

Hody se v každé vesnici slaví podle patrona jejich kostela (např. Martinské, Václavské), což je i není v Radějově výjimkou. Původně radějovský kostel spadal pod strážnickou farnost, která je zasvěcena sv. Martinovi, a tak se hody vždy držely na Martina. Nic se nezměnilo ani po tom, co byl kostel zasvěcen sv. Cyrilu a Metodějovi.

Podoba Hodů na Slovácku má několik znatelných rozdílů oproti jiným regionům Moravy, které je nejen odlišují, ale zároveň zvyšují jejich společenskou prestiž. Den před začátkem hodů se postaví májka, na kterou, na rozdíl od květnové, přijde navíc ozdobený věnec těsně pod špičku stromu a v některých případech i půllitr slivovice uvázaný šátkem. Dostatečnou dobu před hody se také zvolí stárek se stárkou, kteří mají na starost i postavení máje a následné pohoštění chasy v den hodů.¹⁷

¹⁵ Tamtéž

¹⁶ Tamtéž, s. 264-265

¹⁷ Tamtéž, s. 270

Ráno v den konání se sejde celá chasa v krojích před obecním úřadem a stárek žádá starostu/starostku o hodové právo. Po projevu zástupce obce stárek obdrží právo, které musí celý den opatrovat a následně se všichni odeberou do kostela na mši a hody můžou začít. Celý průběh hodů se liší vesnice od vesnice, ale konec je vždy stejný. Chasa s ostatními obyvateli se sejde na hodové zábavě, ke které jim vyhrává ať už dechová hudba, nebo cimbálová muzika.

4. STRÁŽNICE

Strážnici bych přirovnala ke středu kulturního dění na Strážnicku, výjimečně i na Slovácku. Přes celý rok město zajišťuje kulturní program, obzvláště přes červenec a srpen. Nejznámějším každoročním programem je Mezinárodní folklorní festival na konci června a vinobraní v polovině září.

I když je Strážnice bohatá tradic a folklorních souborů, které je dodržují, ostatní obyvatelé spíše jen přihlížejí a sami řadu tradic již nedodržují. Díky skanzenu se oživilo mnoho zapomenutých zvyků, které jsou lidem ze širokého okolí každoročně připomínány. V průběhu let se z vinobraní a Folklorního festivalu staly turistické atrakce, na které však mnoho domácích stále rádo zavítá i přes obrovský počet návštěvníků.

4.1 Strážnický sváteční kroj

Mužský kroj (obr. 1) se příliš neliší v okolních obcích, většinou jde jen o umístění kapesníčku nebo, v případě Tvarožné Lhoty, o barvu kalhot. I když se mužské kroje mohou zdát stejné, každá obec si přidala nebo naopak odebrala některé prvky, aby se odlišily. Všechny však vychází ze stejného základu a na mužském kroji je podoba skoro nerozpoznatelná.

Strážnický mužský kroj se skládá z tmavých soukenných kalhot s koženým opaskem několikrát obtočených v pase a bílým kapesníčkem, který byl vložený do zástřihu kalhot. Košile je ušita z tenkého plátna s dlouhými otevřenými rukávy, které jsou lemované ozdobným širokým dírkováním. *„Krátká vesta ze zeleného nebo modrého brokátu je střižena do O, v Petrově a Sudoměřicích je většinou z ornátových tkanin a svazuje se na prsou širokou květovanou stužkou.“* Hlavu mužům zdobí černý klobouk, který v případě svobodných mládenců doplňuje vonička. Boty, tzv. čižmy, jsou kožené černé bez podpatku a na holeni je připevněn střapec, zpravidla zelený.¹⁸ Pokud se kroj obléká v chladnějším období, na rukávce si muži mohou obléct ještě lajbl.

Ženský kroj (obr. 2) se skládá ze 7 částí. Rukávce jsou ve tvaru malých baněk, které jsou na konci zdobené vyšívanou krajkou a u krku háčkovaným límečkem. *„Živůtky jsou jednobarevné z brokátu nebo hedvábného saténu a mají čtverhranný výstřih.“* Zadní sukňe jsou hodně široké, vpředu částečně sešité, zdobené tvary nebo hladké různých barev. Zástěry jsou ušity z modrého, zeleného nebo černého klotu a v předu mají dívky uvázanou jednobarevnou pentli. Na velké svátky (Svatomartinské hody, mezinárodní folklorní festival, vinobraní, ...) se

¹⁸ ŠIMŠA, Martin a Petra HRBÁČOVÁ. *Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy: průvodce muzejní expozicí*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2006. ISBN 80-86156-88-5. str. 227

uvazuje červený turecký šátek, který je zpevněný pásem tvrdého papíru, aby nad čelem udržel oválnou formu. K tomu se oblékají černé silonky a černé šněrovací střevíce s lakovaným okrajem.¹⁹ V chladnějších dnech si ženy navíc oblékaly kacabaju a vlněný šátek.

4.2 Taneční soubory a cimbálové muziky

Jak soubory, tak i cimbálové muziky mají ve Strážnici dlouhou tradici. Bez souborů by bylo pro cimbálky obtížné existovat a naopak. Zejména díky souborům mnoho folklorních tradic přežilo normalizaci komunistického režimu. Spousta lidí se bála dodržovat tradice spojené s církví, a proto po mnoho let přetrvávaly tradice pouze v rámci tanečních souborů. Ty je však v rámci svých vystoupení zprostředkovávaly i pro širší veřejnost po celý rok, a tak tradice stále zůstávaly v povědomí občanů.²⁰

4.2.1 Cimbálová muzika Danaj

Předchůdcem cimbálové muziky Danaj byl soubor lidových písní a tanců Danaj, který byl založen již v roce 1959 v návaznosti na konání národopisných slavností od roku 1946 ve Strážnici. Taneční soubor se od skupiny odtrhl v roce 1995, kdy začali pracovat samostatně a založili Malou taneční skupinu. Taneční skupina Danaj se představuje ve svých vystoupeních v rekonstrukcích strážnického a vnorovského kroje z poloviny 19. století.²¹

Cimbálová muzika byla založena roku 1988, která do roku 1995 byla doprovázena stejnojmenným tanečním souborem. Muzika se věnuje především hudebnímu folklóru Strážnického Dolňácka a do svého tanečního repertoáru zařazuje i tance z ostatních oblastí Slovácka. Pro své vystoupení využívají taneční a písňové sbírky, archivní prameny i materiály z terénních sběrů v kombinaci se spoluprací s předními etnografy a folkloristy. V jejich repertoáru hrají hlavní roli výroční zvyklosti napříč celým rokem a významné okamžiky v životě člověka (svatba, odchod na vojnu). Soubor disponuje řadou tanečních čísel, při kterých mají dokonalé jevištní zpracování a jsou zachovány jak technické, umělecké, tak i autentické aspekty tanečních stylů a krojů.²²

¹⁹ Tamtéž

²⁰ Interview s Martou Múčkovou, nar. 1948, bývalá členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.2022.

²¹ *Cimbálová muzika DANAJ* [online]. CM Danaj, ©2022 [cit. 10.04.2022]. Dostupné z: <https://www.cmdanaj.cz>

²² *Soubor lidových písní a tanců Danaj: Strážnice* [online]. Strážnice: Titulní stránka, ©2000 [cit. 10.04.2022]. Dostupné z: http://www.straznice-mesto.cz/vismo/o_utvar.asp?id_u=1135&n=soubor-lidovych-pisni-a-tancu-danaj&defpc=1

Cimbálová muzika nepůsobí pouze na tuzemské půdě, ale také ve většině evropských zemí, v USA, Nigérii nebo Číně. V roce 2004 dokonce tvořila součást doprovodného kulturního programu na LOH v Aténách.²³

4.2.2 Soubor lidových písní a tanců Žerotín

Soubor vznikl roku 1969 díky mladým nadšencům, kteří byli sice bez zkušeností, zato měli ale obrovský zápal se všechno naučit. Hned na jejich první schůzce vznikl Slovácký kroužek, jehož cílem bylo se naučit původním strážnickým tancům a skoro zapomenutým písním.²⁴

Už půl roku po svém založení měl soubor možnost předvést své taneční umění na „Moravské besedě“, díky čemuž kroužek začal více vystupovat i na veřejnosti. Prvním vedoucím se stal Joža Vajčner pod záštitou JZD. Joža je začal učit základní danajové kroky, cifrování, třasák a po čase byli tanečníci schopni dát dohromady i kratší program. V rámci Slováckého kroužku neexistovala cimbálová muzika, ale v květnu 1970 začali úzce spolupracovat s místní cimbálovou muzikou Mirka Menšíka. *„Tanečníci i muzikanti se oťukávají na domácích akcích jako je zarážání hory, vinobraní, hody, ... A nikdo se také nebrání „povinné“ účasti na svících, svatbách, při zatahování, kde probíhá stoprocentně úspěšné tmelení kolektivu. Tento dobrý zvyk přetrvává díky Bohu až do dneška. Ejchuchú!!!“*²⁵

Po příchodu nového vedoucího v březnu 1971, Honzy Loutchana, došlo k podstatné změně. Zkoušky začaly být na vyšší úrovni, tanečníci se museli více snažit a naučit se správné a obtížnější kroky. Díky tomu se však kroužek dostal na vyšší úroveň a vzniká z něj taneční soubor Žerotín, jehož repertoár se do dnešního dne stále rozšiřuje o ostatní regiony.²⁶

V dnešní době se soubor skládá zhruba z 25 členů ve věkovém rozmezí 15–35 let a spolupracují s nejednou cimbálovou muzikou. Také zahraniční půda jim není úplně neznámá, jelikož se se svými vystoupeními dostali například do Francie, Řecka, Ruska, Španělska nebo na Sardinii.²⁷

²³ Cimbálová muzika DANAJ [online]. CM Danaj, ©2022 [cit. 10.04.2022]. Dostupné z: <https://www.cmdanaj.cz>

²⁴ Historie – SLPT Žerotín ze Strážnice [online]. SLPT Žerotín ze Strážnice – Web souboru lidových písní a tanců. © Copyright [cit. 10.04.2022] Dostupné z: <https://www.zerotin.com/historie/>

²⁵ Tamtéž

²⁶ Tamtéž

²⁷ Tamtéž

4.2.3 Folklórní soubor Demižón

Soubor vznikl v roce 1999 pod záštitou Orelské jednoty ve Strážnici. Spolu se souborem byl také úzce spojen vznik stejnojmenné cimbálové muziky Demižón, se kterou do teď úzce spolupracují.²⁸

Nyní se skupina skládá z 10 tanečních párů v letech 15-23. Do repertoáru souboru patří jak písně a tance ze Strážnice a okolí, ale svůj program umí obohatit i o slovenské prvky. Pod vedením Jiřího Rybeckého se drží spíše na domácí půdě, avšak už zavítali i na folklórní festival do Francie v roce 2009, kde předvedli tradiční tanec „Pod šable“.²⁹

4.2.4 Cimbálová muzika Strážničan

Muzika byla založena v roce 1986 a od roku 1996 spolupracuje s výše zmiňovaným Souborem lidových písní a tanců Danaj. Základní repertoár tvoří lidové písně ze Strážnice a okolí, kterými reprezentují Českou republiku na oficiálních akcích po celé Evropě, v Kazachstánu, Ázerbájdžánu nebo Uzbekistánu.³⁰

Cimbálová muzika Strážničan se vyznačuje tím, že ve svém repertoáru mají i populární hity současných i minulých let. „*Nedávno cimbálová muzika rozšířila svůj repertoár také o ruské lidové písně, které za jejich doprovodu zazpívali na společném vystoupení sólisté světoznámého akademického souboru A. Alexandrova.*“³¹ Není proto divu, že se v cimbálové muzice sešli dva vnuci Slávka Volavého, primáše cimbálové muziky a zakladatele Národního ústavu lidové kultury.

4.3 Skanzen

Jak už jsem zmiňovala výše, Strážnice se opravdu snaží o zachování a upomínání tradic a zvyků z celého Slovácka. Díky tomu také vznikl Skanzen, aneb Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy. Areál je volně přístupný od května do října, s výjimkou víkendových programů v zimě a před Velikonoci. V tomto období je Skanzen pro návštěvníky otevřen od pátku do neděle a v domečcích se konají ukázkové expozice s prodejem suvenýrů patřícím k daným zvykům a tradicím.

²⁸ *Folklórní soubor Demižón* [online]. FS Demižón, ©2007 [cit. 11.04.2022]. Dostupné z: <http://www.demizon.straznice.cz/index.html>

²⁹ Tamtéž

³⁰ *Strážničan* [online]. CM Strážničan, © Copyright [cit. 11.04.2022]. Dostupné z: <http://www.straznican.cz/o-muzice>

³¹ Tamtéž

V roce 1973 se začíná s výstavbou muzea, které vychází z koncepce ukázky lidového stavitelství jednotlivých oblastí Slovácka, a tak je Skanzen rozdělen do areálů podle regionů. Od roku 1981 jsou zpřístupněny areály Moravských Kopanic, luhačovického Zálesí, Hornácka, technických vodních staveb, vinohradnický areál a areál lučního hospodářství, které se v průběhu let rozšiřovaly o další objekty.³²

Expozice v objektech mají za úkol seznamovat návštěvníka se způsobem života a bydlení lidí v různých oblastech, kde se velmi lišil způsob hospodaření podle úrodnosti půdy. Strážnický Skanzen vyčnívá oproti jiným v ukázce vinohradnictví od nejstarších způsobů pěstování vína až po současnost, což z něj dělá jedinou expozici svého druhu na území České republiky. Dále jsou ukázané řemeslné výroby například z Lipova nebo Nové Lhoty.³³

Muzeum se kromě dospělých návštěvníků zaměřuje také na programy pro školy, kdy má vyhrazené termíny pro dané programy, aby si žáci mohli nerušeně prohlédnout expozice a program je více interaktivní. Mezi tyto programy patří „Fašanky, fašanky, Velká noc ide“, „Podzim na dědině“ a „Radujme se, veselme se“. Každý z těchto programů je doprovázen vystoupením nejen souborů, ale také dobrovolníků, kteří předvádí tradiční zvyky vykonávané ať už na poli, ve vinohradu nebo koledování na ulicích.³⁴

4.4 Zvyky a tradice

Podkapitola *Zvyky a tradice* poskytuje informace převážně z rozhovorů se současnými či bývalými členy souborů, kronikářkami a obyvateli Strážnice. Přestože má rysy narativního designu kvalitativního výzkumu, nebyla nakonec koncipována jako výzkumná část práce. Se záměrem celistvosti kapitol, tvoří údaje z Oral history součást teoretické části jednotlivých obcí.

V případě tradic ve Strážnici byly dotazovány bývalé i současné členky souborů, což přineslo zajímavé srovnání vývoje.

4.4.1 Fašank

Podle informací, jež v rozhovoru uvedla bývalá členka folklorního souboru Danaj, fašank vrcholil poslední týden před půstem se jeden den sešli chlapci ze souborů s tzv. hudeckou cimbálkou. Společně s muzikou chodili po celém městě, zpívali a tančili chlapecký verbuňk.

³² *O Skanzenu* [online]. Domovská stránka Muzea vesnice jihovýchodní Moravy ve Strážnici. [cit. 12.04.2022]. Dostupné z: <https://www.skanzenstraznice.cz/skanzen/o-skanzenu/>

³³ Tamtéž

³⁴ Tamtéž

Za to se jim od lidí dostalo slaniny nebo špeku, které si napíchli na šavle a s nimi tančili „Pod šable“. Tanec probíhal v kruhu, kdy jeden z chlapců předzpěvoval a ostatní tančili dokola. Šavle chlapci přeskakovali, drželi nad sebou jako bránu a cifrovali³⁵ s nimi.³⁶

K průvodu se přidávali také diváci, kteří chlapcům nosili občerstvení. Obvykle to byly koblihy, boží milosti a pohárek vína nebo štamprle slivovice. Děvčata se také připojovala k chlapcům, aby si mohla zatančit na ulici, jelikož v průvodu tradičně chodili jen muži.³⁷

Ve Strážnici se nikdy na fašank nechodilo v maskách, vždy jen chlapi v krojích s cimbálkou nebo dechovkou a večer se i s ostatními obyvateli přesunuli na zábavu, která trvala jen jeden den.

Jak uvádí současná členka, ve Strážnici od 60. let tento zvyk zůstává stejný, snad jen s tím rozdílem, že chlapci ze souborů jdou předvést tradiční zvyky i do skanzenu pro obecnost ze vzdálenějších vesnic.³⁸

4.4.2 Doba velikonoční

Podle bývalé členky souboru Danaj se zvyk klepání před Velikonocemi zachovával, avšak nikdy nebyla tato tradice tak zakořeněná a výrazná jako v Radějově.

Chlapci obvykle začínali klepat ve čtvrtek v 6 hodin večer, kdy údajně odlétaly zvony do Říma a po 3 dny nezvonily. Časy klepání se dodržovaly stejné jako klekání čili v 5 hodin ráno, na poledne, ve 3 hodiny odpoledne a v 6 hodin večer. Velký počet klepáčů nechodil, většinou šlo o ministranty z kostela. Z toho důvodu také nebyla potřeba rozlišovat mezi sebou stárky a mládky, kteří by ve velké skupině chlapců udržovali pořádek.³⁹

Muž stejného ročníku, obyvatel Strážnice, doplňuje, že trasa vedla ze Starého města do kostela, kde se chlapci následně pomodlili a šli zase domů. Ze Starého města vycházely současně skupinky dvě, ale chodili jen jednu ulici od sebe. Ke klepání se tradičně používaly táčky (obr. 3), repetače (obr. 4), řehťačky (obr. 5) a kladívka (obr. 6), ale nezáleželo na tom, kdo měl jaký nástroj, neboť strážničtí klepáči nedostávali od lidí za svou práci místo zvonů výslužku.⁴⁰

Po roce 1968 se přestalo klepat úplně a až posledních pár let se tento zvyk snaží chlapci ve Starém městě obnovit, jenže už není zachováno všechno tak, jak by mělo. Například vždy

³⁵ Pozn. autora: cifrování je mužský lidový tanec ze Slovácka, který se úzce pojí s lidovou hudbou.

³⁶ Interview s Martou Múčkovou, nar. 1948, bývalá členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.2022.

³⁷ Tamtéž

³⁸ Interview s Dagmar Benovičovou, nar. 1971, členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.2022

³⁹ Interview s Martou Múčkovou, nar. 1948, bývalá členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.2022.

⁴⁰ Interview s Janem Rybeckým, nar. 1944, obyvatel Strážnice. Strážnice 8.4.2022.

chodili chlapci jen do 14-15 let, dokud nevyšli základní školu. Navíc ke klepání pociťovali určitou hrdou povinnost, kterou mohli zastávat jen oni.⁴¹

V neděli před Velikonočním ponděním se konala zábava s cimbálovou muzikou a chlapci běhali po městě už v neděli večer, ale ještě nikoho vyšlahat nešli. Chodili nejdříve až v 5 hodin ráno, aby u děvčat byli co nejdříve a mnohokrát se stalo, že v 7 hodin už bylo po šlaháčce. Později chodili už jen skupiny chlapců s velkým korbáčem a harmonikou. Nebylo nezvyklé, že by skupina chlapců na Velikonoce jezdila na šlaháčku na voze s koňmi. Ti, kteří patřili do souboru, tak si na sebe oblékli i slavnostní kroj, ostatní chlapci chodili v civilu.⁴²

Jako výslužku dostávali vajíčko, ať už syrové nebo vyfouklé a škrábané, dále dostávali nějaké cukroví, mášličku jen na velký korbáč a pro starší chlapce měli děvčata nachystané i víno nebo gořalku. Starší šlaháči už potom ani vajíčka nechtěli a přišli si jen na pohárek, a tak po pár domech už bývali pořádně veselí.⁴³

„Já si pamatuju, jak k nám kdysi došel Jura, ožralý jak fik. A my sme měli venku na verandě bednu s kuřatama a on, jak šel, tak do toho spadl. Ono to bylo skleněné, málem to probořil a já na něho volám: „Pozor, to není ještě upečené! Oni mosijú ešte narúst.““⁴⁴

Když si odpoledne šla rodina na procházku, mohli si po celém městě přečíst nápisy, které se psali vápnem na ulici v noci z neděle na pondělí. Obyčejně se jednalo o narážky na „galány“ a „galánky“, nebo jen vtipné narážky pro „Danajáky“. Před domy se však nepsalo jen členům souboru a každý rok se nápisy obměňovaly.⁴⁵

Vzkazy na ulici byly hlavně pro pobavení ostatních a psány vápnem, jelikož se dalo smýt. Nikdo však nechtěl, aby ostatní vesničané věděli, kdo nápisy psal, natož od koho šprýmaři vápno sehnali. Moje teta mi vyprávěla historku, která se stala členovi strážnického folklorního souboru Danaj:⁴⁶

„Kluci došli v Lipově za jedním klukem ze souboru: „Jane, ty máš prý vápno nahasené! My bysme trochu potřebovali do kýbla“. Tož jim trošku z jamy naházal toho vápna a chlapi chodili po celej dědině a pokreslili kde co. Ráno došla jeho žena: „Jane, běž sa podívat před barák!““

⁴¹ Interview s Dagmar Benovičovou, nar. 1971, členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.

⁴² Interview s Martou Múčkovou, nar. 1948, bývalá členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.2022.

⁴³ Tamtéž

⁴⁴ Tamtéž

⁴⁵ Tamtéž

⁴⁶ Interview s Dagmar Benovičovou, nar. 1971, členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.

*„Co je?“
„No běž, ty ...! Běž sa podívat, co ti tam nechali“
A tam bylo napsané: Jane, díky za to vápno!“⁴⁷*

4.4.3 Stavění máje

Na Stavění Máje vzpomíná pan Jan Rybecký, kdy se v 60. letech máje stavěla jen ve Starém městě, a proto si celý proces také zařizovali jen lidi ze sousedství. Domluvili si kárku s koňmi a vyrazili do lesa ukradnout nějaký pěkný smrk. Po dovezení ji chlapi oškrábali, děvčata nazdobila krepovým papírem a mašličkami a za pomoci žebříku a lan ji postavili. Večer si sousedé přišli sednout k ohni, zazpívat si a opéct špekáček. Na jídlo každý přinesl, co doma napekl a také nějaké pití, aby se všem lépe zpívalo.⁴⁸

Sem tam si i někteří vinaři postavili máji ve vinohradě a se sousedy si udělali malé posezení při ohni u máje a zavzpomínali si na staré časy.⁴⁹

Po změně režimu zanikla i tato tradice a nahradily ho prvomájové průvody, které však nenahradili pocit soudržnosti a pohody mezi sousedy.

Máje se znovu začaly stavět až ve Skanzenu, kde je celý proces doprovázen programem, ale večer se žádný táborák nekoná. Dnes stavění máje ve Strážnici slouží spíše jako atrakce pro návštěvníky Skanzenu.

4.4.4 Mezinárodní folklorní festival

Každý rok se na začátku června začíná s úpravami parku, tribun a města, aby bylo všechno na poslední červnový víkend připravené. Na tribunách většinou obrušují a natírají lavičky, opraví se prkna na pódiu a uklidí se kolem chodníků v celém parku.⁵⁰

Dle slov paní Marty Múčkové se park musel pěkně vyzdobit. Dovezli se smrčky a barevné fáborky, které se navázaly na natažené dráty napříč všemi ulicemi ve Strážnici. Vše se připravovalo pro přijíždějící návštěvníky a zahraničních účinkujících.⁵¹

Zahraničních souborů bývalo čtyři až pět, to se však změnilo od roku 1980, kdy začalo jezdit 6-8 souborů. Pořadatelé se vždy snaží, aby se dva roky po sobě neopakovaly stejné soubory z ciziny, a tak festival stále zůstává velmi rozmanitý. V novém tisíciletí město přestalo

⁴⁷ Tamtéž

⁴⁸ Interview s Janem Rybeckým, nar. 1944, obyvatel Strážnice. Strážnice 8.4.2022.

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ *Státní okresní archiv Hodonín (SOAH), fond Archiv města Strážnice 2. pamětní kniha, inv. č. 336 (z let 1946-1971)*

⁵¹ Interview s Martou Múčkovou, nar. 1948, bývalá členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.2022.

zvát tolik zahraničních souborů, jelikož je velmi nákladné všechny ubytovávat, a proto už můžeme vidět jen 4 nebo 5. Domácích souborů je stále mnoho (kolem 30) a také každý rok přijíždí několik souborů ze Slovenska.⁵²

Z důvodu navyšování jak návštěvníků, tak i počtu souborů, byl roku 1988 postaven nový stadion „Zámek“, který pojme až 5000 diváků. Díky tomu se také přesměroval proud návštěvníků, kteří se už nedrželi jen u vstupu do parku a Bludníku, ale zamířili také směrem k zámku, aby se podívali na program.⁵³

Jak zmínil pan Jan Rybecký, na náměstí se po výstavbě nového stadionu zrušilo, jelikož většina lidí byla v parku nebo ve Skanzenu, a tak na náměstí nezůstávali skoro žádní diváci. Stejně tak to bylo se stánky, které dříve sloužily hlavně k občerstvení návštěvníků. Nabízely se limonády, káva a nějaké jídlo. Ve městě bývaly také otevřené víchy, kde si lidé mohli posedět u vína.⁵⁴ Nyní je stánků plný park a prodávají nejrůznější věci od suvenýrů s ornamenty přes jídlo, pití a víno až po ručně vyráběné šperky.

Ze začátku byl vstup do parku zadarmo, s přibývajícím návštěvníky se však začal zpoplatňovat. Nejprve byl vstup za 1 Kčs a poté se začal rozdělovat samotný vstup do parku a vstup na program. Běžně se totiž v parku potulovalo velké množství lidí, kteří nešli na program, ale přeci jen chtěli v parku nasát tu jedinečnou atmosféru a zatančit si u cimbálek na kolečku.⁵⁵

Festival se v průběhu let výrazně nezměnil, jen přijíždí čím dál víc lidí a většinu času tráví v parku, takže centrum města vypadá skoro opuštěně. Programy v parku jsou stále rozmanité a stadiony věčně zaplněné k prasknutí. Pro ty, kterým se nevedlo přijet do Strážnice, vysílá TV Noe 3denní živé vysílání z nejzajímavějších programů.

4.4.5 Svatomartinské hody

O svatomartinských hodech poskytla informace paní Marta Múčková. Jelikož jsou ve Strážnici tři folklorní soubory, střídají se rok od roku v pořádání hodů i v tom, ze kterých řad budou vybráni stárek se stárkou. Na daném souboru je poté zajistit zábavu, občerstvení, vystavení máje a řídit celý proces. Ostatní soubory jim s přípravami pomáhají a také s nimi jdou

⁵² Státní okresní archiv Hodonín (SOAH), fond Archiv města Strážnice 2. pamětní kniha, inv. č. 336 (z let 1946-1971)

⁵³ Státní okresní archiv Hodonín (SOAH), fond Archiv města Strážnice 2. pamětní kniha, inv. č. 336 (z let 1946-1971)

⁵⁴ Interview s Janem Rybeckým, nar. 1944, obyvatel Strážnice. Strážnice 8.4.2022.

⁵⁵ Tamtéž

do průvodu v krojích, ale celou organizaci si musí zajistit jen jeden soubor. Z výdělků z hodové zábavy poté mohou zaplatit muziku a alespoň část pohoštění.⁵⁶

Termín konání hodů se může lehce lišit, každoročně to však bývá první sobota po Martinovi. Než se ustálilo, že se hody konají jen jeden den, oslavy probíhaly i tři dny. V pátek vyrazil stárek, který měl celý proces na starost, s pár chlapci z chasy do lesa pro smrk na hodové máje. Nazdobená hlavní májka se postavila ve Starém městě a další dvě menší byly vztyčeny před domem stárka a stárky.⁵⁷

V sobotu večer se konala hodová zábava, na kterou byli všichni občané pozváni rozhlase. K tanci jim hrávala jak cimbálová, tak dechová muzika. Bylo běžné navštěvovat sousední obce v čase hodů, proto jezdili na hodovou i ze Vnorov, Tvarožné Lhoty nebo Kněždubu.⁵⁸

V neděli ráno se krojovaní vydali pro stárka, který si přišel pro stárku a spolu šli na obec požádat o hodové právo. Po proslovu představitele MNV pokračovala celá chasa i s muzikou do Starého města k máji. Ke kroku a tanci jim hrávala jak cimbálová muzika ze souboru, tak i dechovka. Po cestě se krojovaní zastaví u vybraných domů, obvykle u někoho ze souboru, kde dostanou něco k jídlu a pití. Největší pohoštění je však vždycky čeká u stárka a stárky, kteří mají povinnost pohostit všechny účastníky.⁵⁹

Současná členka souboru dodává, že se celý nedělní proces přesunul na sobotu a jakmile se skončí u máje ve Skanzenu, krojovaní se jdou domů převléct a večer hurá na zábavu.⁶⁰

Hody si vždy organizovaly jednotlivé soubory, rodiny stárky, stárka a ostatní soubory pomáhají. Z výtěžku ze zábavy se to pak aspoň trochu proplatí. I když zařizuje hody jen jeden soubor, vždy se připojí všechny ostatní a bývá velmi početný průvod krojovaných.

4.4.6 Čas Vánoc

Dle vzpomínek paní Dagmary Benovičové se na Štědrý den se držel půst a všichni v domácnosti pomáhali s přípravou večeře. Jídlo bylo poměrně stejné jako dnes, houbová nebo rybí polévka a bramborový salát s rybou.

Čas do večeře si rodiny krátily vánočními zvyky. Děvčata za zády házela papuče, a pokud dopadly špičkou ke dveřím, znamenalo to, že se příští rok vdají. Dále se dělaly lodičky

⁵⁶ Interview s Martou Múčkovou, nar. 1948, bývalá členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.2022.

⁵⁷ Tamtéž

⁵⁸ Tamtéž

⁵⁹ Tamtéž

⁶⁰ Interview s Dagmar Benovičovou, nar. 1971, členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.2022.

z ořechových skořápek a svíčky, které se pouštěly do vody v lavóru. Podle pohybu lodiček na hladině mohli lidé vyvozovat, jestli rodina zůstane pospolu. Běžné také bylo rozkrajovat jablko za recitování básničky:

*„Vánoční stromček zavoněl v pokoji,
maminka červené jablíčko rozkrojí.
A když ho rozkrojí, uvidí hvězdičku,
Co byla schovaná v červeném jablíčku.“⁶¹*

Po půlnoční mši se vždy domluvílo několik chlapců, převážně ze souboru, s pár houslemi a vydali se zaspívat rodině a kamarádům. Koledníci nevybírali žádné peníze, ale nepohrdli štamprlí na zahřátí. Chlapci ze souborů chodí koledovat do dnes, jen o něco dříve, neboť se posunul čas půlnoční mše.⁶²

Na Štěpána se chlapci převlékali za děvčata a bylo na nich, aby v tento den obstarávali všechny dívčí domácí práce. Říkalo se, že chlapi na Štěpána „chodí do služby“. Děvčata se za chlapce převlékala na Nový rok a také si vyměnili role. Tento zvyk se dodržoval z dřívějších dob, kdy se měnila služba u sedláků a na Štěpána a na Nový rok se dávala výplata a děvečky s pacholky mohli odejít k jinému hospodáři.⁶³

⁶¹ Interview s Martou Múčkovou, nar. 1948, bývalá členka folk. souboru Danaj. Strážnice 8.4.2022.

⁶² Tamtéž

⁶³ Tamtéž

5. RADĚJOV

Radějov je malá vesnička 5 km na jihovýchod od Strážnice, v podhůří Bílých Karpat o zhruba 850 obyvatelích. I přesto, že byl Radějov označován v historických pramenech jako jedna z nejhudších vesnic Strážnického panství, lidé si vždy dokázali poradit a o to důležitější zde byly zvyky a obyčeje jejich předků.

Radějov spadl pod strážnickou farnost až do roku 1912, kdy byl dostaven kostel a zasvěcen sv. Cyrilu a Metodějovi.⁶⁴ I přes to se stále v Radějově slaví hody na sv. Martina.

5.1 Radějovský sváteční kroj

Mušský kroj (obr. 7) je téměř identický strážnickému jen s tím rozdílem, že radějovští muži si nevkládají kapesníček do zástřihu kalhot. Vychází to z faktu, že Radějov byl chudá vesnice a jeho kroje proto nebyly tak bohaté jako v ostatních vesnicích.

Ženský kroj (obr. 8) se poměrně liší svou barevností a uvázáním pentle. Zadní sukně, tzv. pávky, se mohou lišit jak barvou, tak vzorem. Z červených sukni se zachovaly turecké nebo gašmírky, které mají květinový vzor, a harasky, které se vyznačují zdobným vyšíváním. Modré sukně na sobě mají variaci vzorů z modrotisku, popř. malé ozdobné květiny.⁶⁵

Fěrtoch se v Radějově tolik nelišil, byl zhotoven z modročerného plátna a spodní okraj je ozdobně prošitý květy. Na pasu se přivazuje ozdobná pentle s ornamenty, která je za zády zavázána na dva suky a oba konce jsou volně spuštěné dolů.⁶⁶

5.2 Zvyky a tradice

K vybraným tradicím poskytly v rozhovoru informace kronikářka Anna Krhovská (nar. 1940), pořadatelka soutěže „O radějovskou vařaju“ Lenka Suchánková (nar. 1969) a obyvatelé Radějova, Ondřej (nar. 1991) a Milan (nar. 1969) Suchánkovi.

5.2.1 Fašank

Jak již bylo zmíněno, na rozdíl od Strážnice, představuje v Radějově fašank poměrně živou tradici. Dokládají to slova místní kronikářky. Do poloviny 70. let po vesnici chodila jen dechová muzika, která hrála obyvatelům pod okny. Nevybírali peníze ani jídlo, spíše si jen od občanů nabídli občerstvení a na ulici se ani netancovalo. Po nějaké době zvyk úplně zanikl a obnovily

⁶⁴ PAJER, Jiří. *Radějov: minulost a současnost obce*. Radějov: Obec Radějov, 2012. ISBN 978-80-904622-6-7. str. 154.

⁶⁵ Tamtéž

⁶⁶ Tamtéž, s. 156-158.

ho až roku 2012 učitelky z místní mateřské školky. S dětmi vyšli v maskách na procházku, kdy obešli několik domů, zazpívali a zatancovali a děti dostaly nějaké sladkosti. Po pár letech se ke školce připojila i škola, ale vše probíhalo pořád stejně.⁶⁷

Až roku 2018 se domluvilo několik občanů, že by bylo pěkné i u nás zavést tuto tradici s muzikou a maskami. Z původních 10 lidí s odhodláním se v den fašanku vyklubalo 60 lidí a každý rok přibývá. Skupina obchází celou vesnici s cimbálovou muzikou Včelínek a u každého domu už na ně čekají přihlížející, aby jim nabídli pohoštění a něco na zahřátí. S radostí si také u muziky zatančí spolu s maskami. K procesu patří i pochovávání basy, u kterého starosta pronese rýmovaný proslov, který shrnuje uplynulý rok a nacházející očekávání.⁶⁸

5.2.2 Doba Velikonoční

Klepání

Klepání už odedávna bylo rozděleno na 3 skupiny podle ulic ve vesnici. Trasa první skupiny vedla od Nové ulice do Potoků, druhá skupina šla souběžně s první po druhé straně potoku od starého hřiště do Hoštáků. Třetí skupina měla na starost nejnáročnější, zároveň ale taky nejvýdělečnější, trasu. Klepáči začínali na Záhumní, pokračovali přes Drahy a Třešňovce až do Štěpniček.⁶⁹

V této době bylo normální, že každá skupina klepáčů měla 2-3 stárky a 2-3 mládky. Všechno záleželo od toho, kolik dětí se v ročníku narodilo. Stárci se starali o to, aby klepáči vyšli přesně na čas, nepředbíhali další skupiny a aby šla skupina spořádaně. V každé skupině bývalo 20-30 klepáčů a šlo pouze o chlapce. Bylo běžné, že nejmladší klepáči měli 5-6 let, hlavní bylo, aby zvládli ujít alespoň část trasy v tempu ostatních chlapců. Rodiče s nimi nechodili, pro všechny to bylo bráno jako potupa, pokud za nimi přišli rodiče.⁷⁰

Před začátkem klepání se chlapci shromáždili u bunkru, na jehož stavbě se museli podílet všichni klepáči, aby se mezi jízdami mohli také jít ohřát dovnitř a opéct si v popelu bramboru. Na tyto bunkry si museli dávat celé 3 dny pozor, protože, jak už to bývá, byla mezi skupinkami rivalita a bunkry se bořily, někdy dokonce pálily. Shodit druhé skupině bunkr ještě před první jízdou se považovalo za největší úspěch, pro postiženou skupinu to naopak byla obrovská potupa.⁷¹

⁶⁷ Interview s Annou Krhovskou, nar. 1940, kronikářka obce Radějov. Radějov 12.4.2022.

⁶⁸ Tamtéž

⁶⁹ HRDOUŠEK, Vít. *Mikroregion Strážnicko: "kraj vína, folkloru a orchidejí"*. [Strážnice]: Mikroregion Strážnicko, 2011. str. 18

⁷⁰ Tamtéž

⁷¹ Tamtéž

S první jízdou se začínalo na zelený čtvrtek v 6 hodin večer, kdy naposled na mši odbily zvony a poté „odletěly do Říma“. Klepalo se až do sobotního poledne a do té doby chlapci trávili většinu času v bunkru a domů si chodili jen pro jídlo, které by si mohli připravit na místě. Jednalo se především o brambory, které ve slupce hodili do popelu, nebo jablka napíchnuté na paličce a opečené na ohni.⁷²

Před každým klepáním se chlapci seřadili od nejmladších po nejstarší, i podle typu nástroje. V předu šli mládci, za nimi „řehtačky“, „kladívka“, „repetáče“, „hrušky“ a na konec „táčky“. Celý průvod uzavírali stárci, kteří měli volný pohyb a korigovali rychlost, jakou celý průvod jde, aby i ti nejmenší stíhali. Po společné modlitbě počkali, až uslyší skupiny ze spodu vesnice a mohli se vydat na cestu.⁷³

V sobotu se ve 3 hodiny odpoledne vyklepávalo. Což znamenalo to, že chlapci chodili dům od domu a dostávali odměny za jejich klepání a nahrazování zvonů po tři dny. Obvykle dostávali 1-2 čerstvá vajíčka a 5 korun. Mládci měli na starosti košíky s vajíčky a stárci opatrovali peníze. Občas se stalo, že některá ze skupin si šla zapytlačit na cizí „území“ a kvůli tomu se pak strhla rvačka. Kopce ale měly vždy výhodu chatařů. Ti nebyli tolik obeznámeni s touto tradicí, a proto chlapcům dávali větší odměny než lidé ve vesnici.⁷⁴

Po večerním klepání, které probíhalo bez dohledu stárků, se výdělníky rozdělily u některého ze stárků a chlapci se postupně volali pro výslužku. „Řehtačky“ dostávaly 3-5 vajec a 5 korun, s lepším nástrojem se to postupně navyšovalo, až po stárky, kteří obvykle měli 15-20 vajec a 20 korun. Výše výslužky také záležela na docházce, kterou si vždy stárci vedli v sešitku a zapisovali si účast před každou jízdou.⁷⁵

Můj otec vzpomíná na to, jak za jeho mládí v 70. letech chodili klepat s kamarády z ulice i oni. Princip byl a je stejný, jako roky předtím. V této době už nevládne tak velká rivalita jak mezi ostatními skupinami, tak ve stejné skupině o tom, kdo bude stárek. Za jeho mládí to bylo tak žádané postavení, že se o něj hoši bili a samozřejmě vždy vyhráli ti silnější. To stejné probíhalo mezi mládky. Stárků a mládků bývalo 1-2 s tím, že stárkové byli ti chlapci, kteří navštěvovali poslední ročník základní školy. Mládci poté byli o rok mladší, ale další rok na ně čekalo „vůdcovské“ místo.⁷⁶

Přípravy na klepačku pro chlapce začínaly dávno před Zeleným čtvrtkem. Základem každé klepačky byl bunkr, který byl poblíž začátku obchůzky a mimo zastavěné území, aby je tam

⁷² Tamtéž

⁷³ Tamtéž

⁷⁴ Tamtéž

⁷⁵ Tamtéž

⁷⁶ Interview s Milanem Suchánkem, nar. 1969, obyvatel Radějova. Radějov 2.4.2022

rodiče nemohli jednoduše kontrolovat. Také neplatilo, že by se jedno místo používalo každý rok, jelikož se chlapci nikdy majitele pozemku neptali na povolení. V lepším případě po nich zbyly jen zbytky bunkru, v horším případě po sobě zanechávali kus spálené suché trávy od rozdělaného ohně. Jeden rok se jim dokonce nedopatřením podařilo vypálit polovinu sousedního pozemku, z čehož však byl majitel nadšený, poněvadž udělali práci za něj. „*Za sebe ale můžu říct, že se to doma neobešlo bez tělesného trestu, protože, přece jenom, jsme někomu zničili majetek*“.⁷⁷

Stavění bunkru bylo skupinovou prací, a tak byli všichni klepáči pověřeni najít nebo přinést cokoliv, co by se dalo použít jako přístřešek. Většinou chlapci vyhledávali místo, kde byly alespoň čtyři stromy, kolem kterých by se daly přistavět různé latě nebo přibít starý koberec a samozřejmě zhotovit také provizorní střechu. Vnitřek bunkru však nikdy nestačil pro všechny, a tak ti nejmladší museli zůstat venku a dostávali různé úkoly, aby se zabavili. Uvnitř bunkru si chlapci udělali také malé ohniště, aby jim bylo teplo a mohli si opéct brambory nebo jablka.⁷⁸

Zásobování celé skupiny měli z pravidla na starosti ti nejmenší. Od dřeva, přes pití až po cigarety. Rodiče jim to museli strpět, protože věděli, že za pár let to bude obráceně a měli porozumění pro to, jak to tyto tři dny v roce mezi chlapci chodí. Za odměnu byli ti nejpilnější odměněni přizváním do bunkru, kde se mohli ohřát u ohně a opečené brambory.⁷⁹

Jak už to bývá mezi chlapci běžné, tak i v tomto případě panovala velká rivalita o to, kdo má lepší a větší bunkr. Proto se nejednou stalo, že se v jednom roce musel bunkr stavět více než dvakrát. Z toho důvodu se nechávali stát hlídky a za největší úspěch se považovalo, když se podařilo zničit ostatním skupinám bunkr ještě před první jízdou. Naopak největší potupou pro chlapce bylo, když dostal pupendo. To také neodmyslitelně patřilo k těmto dnům, ale s tímto už se poražený nikdy nechlubil, jelikož by se mu všichni jen vysmáli. Přesto ve skupině platilo jeden za všechny, všichni za jednoho a také oko za oko, zub za zub.⁸⁰

Chlapci stále ve čtvrtek a v pátek museli chodit do školy, proto se páteční klepání na poledne vynechávalo. Začínalo se tradičně ve čtvrtek v 6 hodin večer, dále v pátek v 5 hodin ráno. Poté se chlapci běželi domů nasnídat a rychle na autobus do školy. Odpoledne se pokračovalo v klepání ve 3 hodiny a naposledy zase v 6 večer. V sobotu znovu v 5 ráno, na poledne, a ve 2 hodiny se šlo vyklepávat. Od lidí dostávali vajíčka, sladkosti a peníze. Myslím, že nemusím zmiňovat, že peníze byly nejvíce žádané a syrová vajíčka končila většinou rozbitá

⁷⁷ Tamtéž

⁷⁸ Tamtéž

⁷⁹ Tamtéž

⁸⁰ Tamtéž

na silnici. V 6 hodin večer se znovu sešli chlapci jen s mládky na startu (stárci rozdělovali pro všechny výslužky) a odjeli si poslední jízdu, po které se všichni sešli u některého ze stárků před domem a postupně si chodili pro výslužky. „*Nejmladší odcházeli s pětikorunou a sedmi syrovými vajci, ty nikdo nechtěl. A když byli spokojeni a nestěžovali si, tak dostali navíc nějaké to kokyno. Nevím proč, ale následující roky se zažilo, že rodiče, popřípadě i sousedé připláceli extra až po tom, co zjistili, kolik si vyklepali.*“⁸¹

Když na konci 90. let začal chodit můj bratr, bylo klepání víceméně stejné. Jediný rozdíl byl ve změně školních prázdnin, které umožňovaly chlapcům chodit klepat i v pátek na poledne.

Počet klepáčů se postupně zmenšoval, a tak se nekonaly tradiční „boje o moc“, jelikož se často nestávalo, že by bylo více chlapců stejného věku. Počet stárků a mládků se tak snížil na jednoho.⁸²

Velká změna přišla v roce 2004, kdy poprvé na našem konci Radějova (na Kopcoch), možná i poprvé v celé vesnici, začaly chodit klepat také děvčata. Kupodivu to nikomu z chlapců výrazně nevadilo a přijmuli je k sobě do skupiny. Avšak stále byla zachována stejná hierarchie a nebyly žádné zvláštní úlevy pro dívky. Pokud kdokoliv chtěl chodit klepat, musel respektovat pravidla, ve kterých stárci s mládky pokračovali. Běžně se však stávalo, že si stárci vymýšleli nová pravidla, které se mohli ale nemuseli uchytit.⁸³

Jak postupovala doba kupředu, změnila se také podoba bunkru. Už si chlapci nemuseli hledat jen stromy, na které by přitloukly starý koberec. V okolí si našli cokoliv, co jim posloužilo jako sloupy a na ně natloukli desky. Pokud chtěli opravdu dobré zázemí, tak si sehnali znovu nějaký koberec nebo látky, které zevnitř přitloukli na desky. Díky tomu měli v bunkru teplo. Samozřejmě nechyběla střecha, která většinou byla také z desek, nebo starého lina. Bralo se všechno, co doma našli na vyhození.⁸⁴

Oheň už si neudržovali vevnitř, ale venku, aby jim náhodou stavba jejich přičiněním neshořela. Udržování ohně měli obyčejně na starost mladší chlapci, kteří se nevlezli do bunkru, a tak museli obstarávat dřevo na podpal a hlídat, aby se oheň nerozšířil.⁸⁵

Rivalita mezi ostatními skupinami převládala i na dále, a tak se nejednou stalo, že bunkr přišli rozbít. Jeden rok se jim dokonce podařilo bunkr zapálit a museli ho hasiči v noci přijet uhasit.⁸⁶

⁸¹ Tamtéž

⁸² Interview s Ondřejem Suchánkem, nar. 1991, obyvatel Radějova. Radějov 4.4.2022

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ Tamtéž

⁸⁵ Tamtéž

⁸⁶ Tamtéž

Výslužka už byla v porovnání s minulými lety větší. Stále se zapisovala docházka, jelikož se mnohým nechtělo vstávat na ranní jízdu, a tak by nebylo fér, aby všichni klepáči dostali stejnou výslužku. Do sešitku se také zapisovalo „strhávání“, které bylo výsledkem buď neuposlechnutí, nebo pokud se podařilo dotyčnému něco rozbít. Z pravidla šlo o 5 Kč. Celkově si klepáči mohli vydělat kolem 80–120 Kč, pár vajíček a sladkosti. Všechno však záleželo na tom, kolik lidé přispěli a také, kolik bylo zrovna v Radějově chatařů.⁸⁷

Postupem času se počet dívek ve skupině navyšoval, a díky tomu jsem se ke skupině mohla připojit i já. Nikdy však nechodili více než 4 děvčata. Chlapců na druhou stranu bývalo kolem 12. Chlapci si na přítomnost děvčat nestěžovali, pokud zachovávaly chod tradice. Všichni, bez rozdílu pohlaví nebo věku, se museli podílet na stavbě bunkru, udržování ohně a poslouchání stárka.

Jak se dostáváme do dnešní doby, jde na klepače vidět velký úpadek. Děti nejsou schopny si postavit jakýkoliv bunkr, který by jim vydržel minimálně tři dny, jestli si vůbec nějaký postaví. U startovního místa tráví stěží stejně času jako my, kteří jsme přišli z jízdy, vzali nějaké jídlo doma a běželi znovu ven, abychom u ohně a v bunkru strávili co nejvíce času. Také účast klepáčů se velmi ztenčuje a mnohokrát převažuje počet děvčat. Navíc do chodu klepačky začali před několika lety zasahovat rodiče, a to samozřejmě zlepšení nepomohlo. Dnes běžně rodiče doprovází své děti při jízdě, což z klepačky vysálo všechno kouzlo a děti si nyní odjedou jízdu a jdou zpátky domů.

Velikonoce

Na zvyky, které se dodržovaly o Velikonocích, vzpomíná kronikářka obce Anna Krhovská. Na Velký pátek se choďovalo umývat do potoku, jelikož se věřilo, že v tuto dobu měla voda léčivé účinky. Dokonce i nemocným, kteří nezvládli přijít k potoku, se donesla voda alespoň v hrníčku. Při koupání se říkala básnička:

„Jordáne, vodičko čistá,

tečeš od pána Krista.

Omýváš břehy, kořeny,

omyj i mne, od hříšných hříchů stvoření.“

V neděli před Velikonočním ponděním bývala zábava a ihned po tom, co skončila muzika, tak si chlapci vzali korbáče a utíkali za děvčaty je vyšlahat. *„Pokud bylo po půlnoci, tak si nebrali servítky, jestli už je ráno. Vylúpali kyt okolo tabulky u dvěří, aby si mohli otevřít*

⁸⁷ Tamtéž

ze vnitřku, a tak sa na mňa s korbáčem dostali v noci.“ Čím dřív vyšlahali děvče, tím líp. Později dopoledne chodili už jen skupinky s velkým korbáčem a harmonikou.⁸⁸

Chlapi chodili hlavně v civilu, v krojích šlo jen pár jedinců. Stejně je tomu dnes. Pokud se domluví nějaká skupinka, že půjde v kroji, je to výjimka. Jako výslužku mladší chlapeci vajíčko a koláček, pro starší byl nachystaný pohárek nebo štamprle a mašličku na každý korbáč.⁸⁹

Dnes se tolik nedbá na dopolední šlaháčku, jelikož se šlaháči v každé domácnosti zdrží, a proto nestíhají obcházet všechny známé před obědem.

5.2.3 Stavění máje

Do roku 1968 se ve vesnici stavěla pouze jedna májka, která však byla přes 40 metrů vysoká. Své místo mívala pod bývalou zvonící u budovy MNV, kde se v podvečer 30. dubna scházeli lidé z celé vesnice při táboráku, hudbě a dobrého pití.⁹⁰

Následující roky se Radějov rozdělil do několika oblastí a každá část si zařizovala svoji máji a všichni ze sousedství pomáhali. Ostatně, tak je tomu do dnes. Hlavní tepny májových oslav vždy byly v Potokách, pod Hošťákama, na dolním hřišti, na faře a u hospody. Dříve se stavělo navíc ještě v areálu JZD, v Nové ulici a na Záhumní. Jeden rok bylo v Radějově možné napočítat 12 májí.⁹¹

Jak už je tomu zvykem, i v této „disciplíně“ si Radějovjané nedokázali pomoci a každá část obce se vždy snažila mít co nejvyšší a nejlépe nazdobený strom. Nikdy si je však nechodili podřezávat, neboť si této tradice na tolik váží a májky zdobí jejich vesnici alespoň na další měsíc.⁹²

„Jeden rok tady byl nový pan nádlesní a Potočané ho volali, že jedí na mája, esi nepojede s něma. Tak sa tehdy s něma tak namazal a jel pak do státního lesa ukrást strom.

Tedy sa mu všeci u ohňa strašně smíli.“⁹³

I když si lidé ze sousedství nepřijdou posedět ke „své“ májce, téměř všichni jsou venku a chodí obdivovat máje ostatních částí a konstatovat, že stejně je ta jejich nejhezčí. Při tom si u táboráku zazpívají, opečou špekáček, dají si pohárek něčeho dobrého a pokračují na další

⁸⁸ Interview s Annou Krhovskou, nar. 1940, kronikářka obce Radějov. Radějov 12.4.2022

⁸⁹ Tamtéž

⁹⁰ Státní okresní archiv Hodonín (SOAH), fond Archiv obce Radějov 2. pamětní kniha, inv. č. 53 (z let 1952-1985)

⁹¹ Tamtéž

⁹² Tamtéž

⁹³ Tamtéž

stanici. Ke každé máji sousedé přinesou z domu pohoštění a kdo má a umí, tak nějaký hudební nástroj, aby si večer ještě více zpříjemnili.⁹⁴

5.2.4 Svatomartinské hody

Roku 1966 se uskutečnily první Svatomartinské hody od začátku druhé světové války. Avšak stále to nebyly hody, jak je známe dnes. Tehdy se jen mládež oblekla do krojů a s dechovou muzikou se vydali do kostela na mši. Po mši po vesnici chodili jen muzikanti a krojovaní se zbytkem obyvatel se sešli až večer na zábavě.⁹⁵

Podle údajů kronikářky se tradiční hody, dodržované dodnes, zavedly kolem roku 1970. Chasa si zvolila strárka a stárku, kteří celé hody organizovali. V pátek se zajistila máje, kterou chasa pomáhala oškrábat a nazdobit. V sobotu se celá chasa sešla před budovou MNV a stárek se stárkou žádali o hodové právo. Po udělení se nějakou dobu tančilo a poté se v průvodu krojovaní odebrali do kostela na mši.⁹⁶

Po mši se chasa šla občerstvit k faře a spolu s muzikou se vydali obcházet všechny domy ve vesnici a zvát lidi na večerní hodovou zábavu. Ti si s krojovanými na ulici zatančili a pohostili je štamprlí, aby jim prý nebyla zima. Po cestě na obchůzce se celá chasa zastavila u domu stárky i stárka, kde na ně čekalo velké pohoštění a mohli si na chvíli odpočinout. Jakmile dokončili obchůzku, převlékli se z krojů a večer spolu s ostatními vyrazili na hodovou zábavu.⁹⁷

Po sametové revoluci se představitelé na obci snažili změnit zavedené tradice, které přetrvávaly ze socialistického období. Na popud toho byly hody přesunuty na Cyrilka, neboť jemu je přeci jen kostel v Radějově zasvěcen. Změna se však setkala s velkou vlnou odporu, jelikož krojovaným bylo horko a nikdo nechtěl po celé vesnici chodit v létě ve svátečním kroji. Proto se mládež zařekla, že v létě už na hody nepůjdou. A tak se po dva roky hody v Radějově nekonaly. Obec se poté snažila místo hodů nebo poutě zavést obecní den, který však neměl valný úspěch, neboť k tomu neměli vybudovaný žádný vztah.⁹⁸

„Jeden rok sa Jožin s nekým vsadil, že sežene partiu 60 lidí a hody v Radějově znova udělajú. A on fakt šel a sehnal tych 60 lidí a tehdy šli aj mladí ženáci a bylo to krásné vidět zase Radějov zaplněný tyma krojama, jak kdyby prošlo makové pole.“⁹⁹

⁹⁴ Tamtéž

⁹⁵ Státní okresní archiv Hodonín (SOAH), fond Archiv obce Radějov 2. pamětní kniha, inv. č. 53 (z let 1952-1985)

⁹⁶ Interview s Annou Krhovskou, nar. 1940, kronikářka obce Radějov. Radějov 12.4.2022.

⁹⁷ Tamtéž

⁹⁸ Tamtéž

⁹⁹ Tamtéž

Účast na hodech se za tu dobu nijak výrazně nezměnila, vždy záleží na tom, kolik se v ročníku narodí dětí. Navíc chasu teď už doplňují i staří ženáci, kteří si hody dokáží užít více než mládež.

5.2.5 Vánoční beseda u cimbálu

První ročníky besedy u cimbálu začaly podle údajů paní Krhové zhruba před 30 lety s působením nynějšího starosty, Martina Hájka, jako učitele hudební výchovy v místní škole. Začal pracovat s dětmi a brzy potom založili radějovskou cimbálovou muziku Včelínek. První ročníky se konaly v hospodě, kam lidé přicházeli, poslechli si muziku a po programu šli zase domů.¹⁰⁰

Změna přišla s výstavbou společenského centra, kam se přesunuly všechny kulturní akce včetně předvánoční besedy u cimbálu. Termín konání je tradičně týden před Vánoci, aby se všichni naladili na vánoční atmosféru.

O program je postaráno v podobě cimbálové muziky, vystoupení ženského souboru, jenž spolu zpívají koledy. Na úvod se také předvedou žáci základní školy s nacvičenými koledami. V pozdějších hodinách také bývalo zvykem, že se několik mužů domluvilo a předvedli zábavné číslo. Ne vždy se nutně muselo týkat folkloru nebo místních zvyklostí, ale vždy sklidili velký potlesk pro jejich vynalézavost a kuráž.¹⁰¹

Na zpříjemnění besedy už od roku 2012 současně probíhá „Soutěž o radějovskou vařaju“ kterou začala pořádat paní Lenka Suchánková. Do soutěže se může přihlásit kdokoli, kdo má chuť upéct navíc nějaké vánoční cukroví a podělit se o něj s ostatními návštěvníky. Výherce dostává ceny, které doma může využít na další pečení a samozřejmě – zlatou radějovskou vařaju.¹⁰²

5.2.6 Čas Vánoc

Na koledu lidé podle kronikářky chodívali od nepaměti. Dříve chodili koledovat spíše chudí lidé, aby si mohli udělat štedrovečerní večeři. Za socializace tento zvyk však převzali hlavně ženy z kostelního souboru s pár muži, kteří byli ochotni se přidat. Aby byli schopni obejít celou vesnici, rozdělili se na několik skupinek, ve které vždy chodili jen „uličané“.

¹⁰⁰ Tamtéž

¹⁰¹ Tamtéž

¹⁰² Interview s Lenkou Suchánkovou, nar. 1969, pořadatelka „Soutěže o radějovskou vařaju“. Radějov 14.4.2022.

Na první svátek vánoční v podvečer se vydali koledovat dům od domu, aby lidem zpřijemnilo prožití vánočních svátků. Peníze nevybírali, ale když jim je někdo dal, tak jimi přispěli na opravy kostela. Od lidí nepohrdli cukrovím ani něčím silnějším na zahřátí. Zvyk se udržuje do dnes, a navíc si někteří koledníci s sebou berou i housle, aby byl poslech o to slastnější.¹⁰³

Pro občany, kteří nemají v hrdle zrovna zlato, se kolem roku 2000 začalo pořádat Zpívání u stromu. Dne 28.12. se sejde několik lidí před obecním úřadem a spolu s cimbálkou si zazpívají koledy a je pro ně přichystané malé občerstvení se svařákem. Zpívání se koná za každého počasí a do dnes se vynechal jen jeden rok, a to 2021 kvůli špatné epidemiologické situaci.¹⁰⁴

„Na Štěpána není pána“ se zdá, že pro obyvatele Radějova platí dvojnásobně. Jak jen si lidé dokáží vzpomenou, bylo zvykem se ráno na druhý svátek vánoční vydat na „Štěpánský pochod“, který vedl z Radějova do Vrbovců na Slovensku a zase zpátky. Skupinky nechodily organizovaně, ale cíl měly všechny stejné, jen jejich trasy se mohli nejrůzněji lišit. Obvykle přišli domů až ve večerních hodinách, promrzlí, ale ve velmi dobré náladě.¹⁰⁵

¹⁰³ Interview s Annou Krhovskou, nar. 1940, kronikářka obce Radějov. Radějov 12.4.2022

¹⁰⁴ Tamtéž

¹⁰⁵ Tamtéž

6. PETROV

Obec Petrov se vyznačuje svou dlouholetou vinařskou tradicí, ke které také patří vinné sklepy Plže, jež byly prohlášeny roku 1983 památkovou rezervací lidové architektury. Petrov leží 3 km jihozápadně od Strážnice a protéká jím slavný Bařův kanál.

Obec vznikla poměrně nedávno spojením dvou vesniček Zvolenov a Bubálov. Jelikož do roku 2000 nebyl v Petrově kostel, tak mnoho tradic a kulturního dění bylo přesunuto do Strážnice. I tak se ale obyvatelé v současnosti snaží obnovit a zavést tradice nezávisle na Strážnici, což se jim úspěšně daří.

6.1 Petrovský sváteční kroj

Mužský kroj (obr. 9) je znovu velmi podobný strážnickému, má však pár rozdílů. Nohavice nemají poklopec, kam by se dal zastrčit kapesníček, a tak mají normální zapínání jako u běžných kalhot. Okolo pasu si muži uvazují modrou zástěru tzv. fěrtoch se zdobným květinovým vyšíváním u spodního lemu. Fěrtoch je v pase převázán pestrobarevnou pentlí s konci volně svěšenými vpředu pod okraj zástěry.¹⁰⁶

Ženský kroj (obr. 10) se liší výraznějšími prvky od strážnického, který mu dal základ. Zadní sukň je červená, bílá nebo zelená s drobnými květovanými ozdobami. Fěrtoch je z pravidla modrý, stejně jako u mužského kroje, zdobený bohatou květinovou vyšivkou. Kordula je zelená s modrým nebo červeným lemováním. Posledním rozdíle ve vázání tureckého šátku, „hore rožky“ nebo „dozadu“.¹⁰⁷

6.2 Zvyky a tradice

K uvedeným tradicím poskytli informace bývalá kronikářka obce Petrov (nar. 1935), obyvatel Petrova Stanislav Káčerek (nar. 1952) a zakladatel souboru Petrovjan Robert Benovič (nar. 1971).

6.2.1 Fašank

Paní Svobodová vzpomíná, že oslavy fašanku trvaly ještě několik let i tři dny, od neděle do úterý. Poslední den oslav se konal průvod obcí s muzikou, většinou v maskách. Procházeli celou vesnicí a k tanci se k nim připojovali i diváci a nabízeli jim občerstvení v podobě koblížků, božích milostí a mastného jídla. Maskování nepohrdli ani pohárkem dobrého vína

¹⁰⁶ DEKAŘOVÁ-BĚLOCHOVÁ, Miloslava. *Petrov: --příběhy, jak je psal život*. Petrov: Obec Petrov, c2012. ISBN 978-80-260-2543-6. str. 111.

¹⁰⁷ Tamtéž, str. 112.

nebo slivovici. Také se jim napichovala slanina na šavle, „danaj“ se však netancoval, jelikož jej petrovští neuměli, a tak zůstali u polky a lidových tanců.¹⁰⁸

Pan Stanislav Káčerek uvedl, že do konce 70. let byl fašank organizován především ze strany TJ Sokolu Petrov, kdy se domluvili fotbalisté s kamarády a uspořádali fašankovou zábavu i průvod. Muziku jim obyčejně obstarával někdo s harmonikou a pokud od lidí dostali peníze, rozdělili si je mezi sebou například na nové dresy.¹⁰⁹

Podle slov zakladatele souboru Petrovjan se poté se na dlouhou dobu přestalo s veškerými oslavami i průvodem. Až kolem roku 2007 se soubor Petrovjan domluvil na obnovení tradice se všemi náležitostmi. Pár prvků si převzali ze Strážnice, jelikož se k nim prvních několik let připojili i členové ze souboru Danaj. Proto se i v Petrově tančilo Podšable s napíchnutou slaninou na šavli. Od obnovení fašanku pravidelně v průvodu chodí kolem 100 lidí. S průvodem začínají u zvonice, jelikož trasa vede až k Baťovu kanálu, a ne každý zvládne ujít celou cestu.¹¹⁰

Průvod nechodí od domu k domu, spíše se volně pohybují v ulici a diváci se k nim připojují k tanci. Nabídnou jim také nějaké pohoštění a štamprli nebo pohárek „*aby sa jim líp šlo a zpivalo*“. Ke zpěvu a tanci maškaram hraje hudecká cimbálka ze Strážnice.¹¹¹

6.2.2 Doba Velikonoční

Pan Káčerek vzpomíná na svá mladá léta, kdy i on s ostatními chlapci z vesnice chodívali do poloviny 70. let klepat od Zeleného čtvrtku do Bílé soboty. Chlapci mívali jen jednu skupinku klepáčů, kteří chodili od zvonice po tehdejší hřbitov. Dokonce i v pátek na poledne se našel někdo, kdo už skončil ve škole a mohl odjet jízdu. Obyčejně chlapci chodívali se stejnými nástroji jako ve Strážnici i Radějově, jen jim říkali jinak. „Tragač“ jsou táčky, ten chodil většinou pouze jeden, ale pořádně hlučný. Poté „klepače“, což jsou kladívka a posledním nástrojem byly „vrzany“, ve Strážnici repetač. S řehačkami v Petrově nikdo nechodil, neboť podle nich nebyly dost hlučné na to, aby mohli chodit klepat místo zvonů.¹¹²

Na rozdíl od Radějova se v Petrově žádné bunkry nestavěly a chlapci ani výslužku nedostávali. Na začátku každé jízdy se pouze sešli u zvonice, pomodlili a po skončení šli zase

¹⁰⁸ Interview s Alžbětou Svobodovou, nar. 1935, bývalá kronikářka obce Petrov. Petrov 13.4.2022

¹⁰⁹ Interview se Stanislavem Káčerkem, nar. 1952, kronikářka obce Radějov. Radějov 12.4.2022

¹¹⁰ Interview s Robertem Benovičem, nar. 1971, zakladatel souboru Petrovjan. Strážnice 8.4.2022

¹¹¹ Tamtéž

¹¹² Interview se Stanislavem Káčerkem, nar. 1952, obyvatel obce Petrov. Petrov 10.4.2022

domů. Stejně jako v mnoha jiných obcích, i v Petrově tradice klepání zanikla zhruba v polovině 70. let kvůli změně režimu a normalizaci.¹¹³

Anna Svobodová vzpomíná, jak se na Velký pátek dříve lidé také chodili umývat do potoku, jelikož věřili, že voda má v tento den léčivé a omlazující účinky. Někteří starší lidé tento zvyk dodržují do dnes, jen je pro ně obtížnější najít potok, který by měl dostatečně čistou vodu.¹¹⁴

V neděli obyčejně bývala zábava, která končila kolem půlnoci, jelikož děvčata utíkala domů, aby se mládenci nemohli vyšlahat hned po půlnoci. V noci z neděle na pondělí chodívali mládenci psát vápnem vzkazy před domy svých „galánek“, což se dodržuje do dnes, jen podstata nápisů už je spíše humorná.¹¹⁵

Pan Káčerek uvádí, že v pondělí brzy ráno chlapci vyrazili nejprve za jejich děvčaty a až poté za ostatními děvčaty v obci. V krojích nechodili, dokonce ani ti, kteří šli s velkým korbáčem ve skupince s harmonikou, jelikož v Petrově ještě nebyl soubor, a moc chlapců svůj kroj nevlastnilo. Ve skupině se obvykle domluvilo, kdo z chlapců bude ten, který na ostatní při obchůzce bude dávat pozor, aby se bezpečně dostali domů.¹¹⁶

„To jeden musel mít zodpovědnost, protože dva se ti tam ožrali a bylo to složité s něma. Já sem nebyl přítelem takový partii, poněvadž sem tu zodpovědnost měl dycky já, tak to byla tá chyba. Oni pak padli nekde a já sem jich vézl na káře dom. Když se začali klukom dávat pohárky, tak to nebyli schopní zvládnút a bylo to zlé.“¹¹⁷

Jak už je naznačeno, na výslužku mladší chlapci dostávali vajíčko a nějakou čokoládu, starší mládenci pak už dostávali pohárek vína nebo slivovici. To se nezměnilo do dnes, jen malí šlaháči dostávají ve výslužce více než jen jedno vajíčko a něco malého k tomu. Starší šlaháči si už raději místo vajíčka zrovna poručili nalít nějaký alkohol a pokračovali k dalšímu děvčeti.

Podle slov zakladatele Petrovjanu se později přestaly konat nedělní zábavy, avšak všechno ostatní na šlahání zůstává stejné do dnes. Sem tam se stane, že některé skupinky jdou v krojích, neboť spousta lidí si po revoluci nechala obnovit kroje, a tak jej oblékají při svátečních příležitostech.¹¹⁸

¹¹³ Tamtéž

¹¹⁴ Interview s Alžbětou Svobodovou, nar. 1935, bývalá kronikářka obce Petrov. Petrov 13.4.2022.

¹¹⁵ Tamtéž

¹¹⁶ Interview se Stanislavem Káčerkem, nar. 1952, obyvatel obce Petrov. Petrov 10.4.2022.

¹¹⁷ Tamtéž

¹¹⁸ Interview s Robertem Benovičem, nar. 1971, zakladatel souboru Petrovjan. Strážnice 8.4.2022.

6.2.3 Stavění máje

Podle údajů kronikářky pro obec Petrov se do roku 1988 vždy stavěla jen jedna máje, která byla obecní. Stavěla se však „na kolečku“ v Plžích. V daný den se domluvilo několik mužů z obce a jelo pro strom do lesa, poté oškrábaly kmen a děvčata napentlila větvičky barevnými květy. Večer se v Plžích konalo posezení s muzikou a dobrým vínem. Lidé přinesli pohoštění, co kdo doma přichystal a zpívali spolu u táboráku nebo přímo ve sklepech.¹¹⁹

Od konce 80. let se žádné oslavy u máje nekonají, pouze se postaví jedna máje před obecním úřadem.

6.2.4 Petrovský kotlík

Poměrně nová tradice, která vznikla teprve před 15 lety se pyšní velkým úspěchem a vysokým počtem návštěvníků každý rok na které se podílí také pan Benovič. Akce se koná v areálu Plží na kolečku, kde jsou rozmístěny stánky s „kotlíky“ plných guláše, na jehož přípravě se podílí skupina lidí z obecního sdružení (např. hasiči, chovatelé, vinaři, ...)¹²⁰

Na programu vystupují jak folklorní skupiny z okolí, tak taneční skupiny ZUŠ Strážnice. Obvykle mají i pořadatelé připravenou zábavnou scénku, které se účastní i soubor Petrovjan. Mezi jednotlivými čísly hraje nějaká rocková skupina, nebo cimbálová muzika u sklepů mimo hlavní dění na kolečku.¹²¹

V průběhu dne se soutěží o nejlepší guláš pomocí hlasovacích lístečků. Vítězové jsou vyhlášeni kolem 8 hodiny večer, ale zábava pokračuje ještě dlouho potom.¹²²

6.2.5 Václavské hody

Hody se až do roku 2000 pořádaly na sv. Martina, jelikož do té doby v Petrově nebyl kostel, a tak spadali pod strážnickou farnost. Po vystavení kostela se čas konání hodů změnil na sv. Václava, kterému je nový kostel zasvěcen.

Podle pana Káčerka byly hody obvyčejně iniciovány petrovskou mládeží za občasných pomoci rodičovského sdružení. Na starost zajištění hodové májky, pohoštění, zábavy a chasy měl na starost stárek se stárkou, kteří byli voleni chasou.¹²³

¹¹⁹ Interview s Alžbětou Svobodovou, nar. 1935, bývalá kronikářka obce Petrov. Petrov 13.4.2022.

¹²⁰ Interview s Robertem Benovičem, nar. 1971, zakladatel souboru Petrovjan. Strážnice 8.4.2022.

¹²¹ Tamtéž

¹²² Tamtéž

¹²³ Interview se Stanislavem Káčerkem, nar. 1952, obyvatel obce Petrov. Petrov 10.4.2022.

V pátek před hodovým víkendem se jezdilo pro smrk na májku. Jelikož se vždy každá obec snažila mít co nejvyšší a nejhezčí májku, nebylo nic neobvyčejného, že byla májka napojovaná alespoň ze dvou stromů. To samozřejmě stěžovalo manipulaci a převoz z lesu. Proto do lesa jezdilo zhruba 15 chlapců se dvěma auty. Když se vyskytl problém, nebylo pro ně těžké přenést strom kousek v rukou a jeli zase dál.¹²⁴

Děvčata poté dostala za úkol napentlit větvičky, chlapci oškrábali kmen a za pomoci hasičů vztyčili májku před stárkovým a druhou před stárčiným. Večer se sešla část chasy u stárkového a popíjelo se a zpívalo. Běžně se musela přes noc držet stráž u máje, jelikož to byla pro celou vesnici pýcha a ostatní vesnice jim záviděli. Největší potupou pro jakoukoliv vesnici byla, když jim přespolní v noci májku usekli, nebo dokonce ukradli.¹²⁵

V sobotu se tradičně konala hodová zábava, která byla pro celou vesnici a trvala dlouho do noci.

Na průběh hodů vzpomíná bývalá kronikářka, paní Svobodová. Jelikož v Petrově nebyl kostel, tak se v neděli ráno vydala chasa jen pro stárka, od něj pro stárku a s celou chasou se šlo před budovu MNV pro hodové právo. Jakmile dostali povolení započít hody, chasa chodila po celé vesnici s dechovou hudbou a tančili. Lidé se už na zábavu nezvali, jelikož nedělní zábava byla jen pro zvané (tzn. rodina stárka, stárky, mládka a mládky).¹²⁶

V dřívějších letech bylo běžné pokračovat s oslavami až do pondělí, jenže tento zvyk se postupem času vytratil. Lidé byli po třech dnech unavení a v pondělí už nebyla tak velká účast, aby stálo za to oslavy natahovat na čtvrtý den.¹²⁷

Na začátku 70. let se hody přestaly slavit, a to i z důvodu nedostatku krojů. Obnovily se znovu až roku 1988. Od té doby se slaví stejně až do dnes, jen s rozdílem, že se pořádají na sv. Václava.¹²⁸

Podle slov pana Benoviče si Petrovjané nevěděli rady, když znovu pořádaly hody, museli jim na pomoc přijet „danající“ ze Strážnice, kteří je naučili i základní kroky „danaje“. Petrovští si to však přebírali po svém, a proto se v Petrově tancuje tzv. rychlý danaj, aby se zakryly chyby v krocích. I z tohoto důvodu se mnoho z nich připojilo k souboru ve Strážnici.¹²⁹

¹²⁴ Tamtéž

¹²⁵ Tamtéž

¹²⁶ Interview s Alžbětou Svobodovou, nar. 1935, bývalá kronikářka obce Petrov. Petrov 13.4.2022.

¹²⁷ Tamtéž

¹²⁸ *Státní okresní archiv Hodonín (SOAH), fond Archiv obce Petrov 3. pamětní kniha. (z let 1977-1987)*

¹²⁹ Interview s Robertem Benovičem, nar. 1971, zakladatel souboru Petrovjan. Strážnice 8.4.2022.

Petrov je v celku malá vesnice a s organizováním hodů přichází mnoho starostí, tak si už několikrát museli stárka „koupit“ ze sousedních vesnic. Na pomoc stárkovi a stárce přijíždí mnoho členů strážnických folklorních souborů.¹³⁰

V pátek před hodovým víkendem se vždy postaví máje, pro kterou jede stárek společně s mládenci z chasy. S děvčaty ji poté nazdobí a pomocí hasičů ji vztyčí v Plžích. Pokud by jim máji někdo shodil, byla by to pro ně obrovská ostuda, a tak se stávalo na stráži celou noc.

„Aby nám neskotili májku, tak jsme nabůchali plátky od pilek po obvodu májky na spodu. Jedenkrát jsme jich odchytili asi ve 4 ráno. Sudoměřičani dojeli starú stovkú a nevím, kdo to byl, tak normálně té stovce prokopl blatník, zařval nějakú veselú nadávku a poslal jich pryč.“¹³¹

V sobotu ráno se chasa sejde před stárkovým, odtud se jde pro stárku a poté na obec pro hodové právo. Krojovani se poté seřadí do průvodu a jdou do kostela na mši. Po cestě vesnicí je doprovází dechová hudba, která jim hraje k tanci. Po cestě se zastavují u všech domů a zvou všechny obyvatele na večerní zábavu a prodávají lístky do tomboly. Z vybraných peněz se přispívá na zaplacení muziky a pohoštění u stárky a stárka.¹³²

6.2.6 Čas Vánoc

Podle pana Káčerka se večer podávala tradičně ryba s bramborovým salátem, ale u některých rodin bylo zvykem dělat zasmaženou polévku z jíšky a vody s nudlemi a novým křením. Před večeří se sešla u stolu celá rodina, pomodlili se a zavzpomínali na členy rodiny, kteří s nimi u stolu být nemohli. Stromeček býval malý, stejně jako dárky. Rodiče pro děti kupovali jen to, co opravdu využijí.¹³³

Paní Svobodová uvedla, že koledování v Petrově nikdy nemělo silnou tradici. Pokud se odněkud na Štědrý den ozývaly koledy, bylo to jen několik muzikantů, kteří zatroubili pár koled. Až od roku 2009 se obnovilo koledování v podobě zpívání lidem pod okny. Do té doby se pouze zpívaly koledy před kostele v 1 hodinu odpoledne na Štědrý den.¹³⁴

Koledování, které začíná kolem 4 hodin odpoledne na první stávek vánoční, iniciuje také pan Benovič spolu s dalšími členy souboru Petrovjan. Koledníci nechodí zpívat ke každému domu, ale obejdou všechny větší ulice v Petrově a kdo chce, tak se jde podívat na ulici

¹³⁰ Tamtéž

¹³¹ Tamtéž

¹³² Tamtéž

¹³³ Interview se Stanislavem Káčerkem, nar. 1952, obyvatel obce Petrov. Petrov 10.4.2022.

¹³⁴ Interview s Alžbětou Svobodovou, nar. 1935, bývalá kronikářka obce Petrov. Petrov 13.4.2022.

a nabídne koledníkům něco na zahřátí. Skupina se obvykle skládá ze členů Petrovjanu. Proto také obcházejí hlavně ty domy, kde bydlí jejich známí.¹³⁵

Když babičky poprvé uviděli znovu koledníky v ulicích, vyhrkly jim slzy do očí a šli jim děkovat, jak je to krásné, že jim někdo přijde zazpívat koledy pod okno.¹³⁶

Obchůzka koledníků trvá zhruba do 9 hodin a poté se ještě zdrží u některých členů souboru.

¹³⁵ Interview s Robertem Benovičem, nar. 1971, zakladatel souboru Petrovjan. Strážnice 8.4.2022.

¹³⁶ Tamtéž

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá zvyky a tradicemi na Strážnicku, konkrétně ve Strážnici, Radějově a Petrově. Zkoumá, které tradice a zvyky zůstaly nebo se obnovily po skončení minulého režimu. Pro uvedení do děje jsou nejprve představeny pojmy tradice, zvyk a obyčej, mezi kterými je velmi tenká hranice. Poté jsou v práci představeny nejvýznamnější svátky v průběhu roku a jak se na jihovýchodní Moravě běžně slaví.

Folklorní soubory jsou představeny pouze ze Strážnice, neboť právě tam mají dlouholetou tradici a ostatní obce se učí právě od Strážničanů. Jedná se o soubor Danaj, který je nejstarší a nejpočetnější folklorní soubor ve Strážnici, soubor Demižón a Žerotín, který je zatím nejmladší. Pozornost je směřována na charakteristiku souborů, jejich fungování, počet členů i na aktuální činnost. Můžeme pozorovat velký rozdíl mezi souborem Žerotín a Danaj, jenž má 13 tanečních párů nejen ze Strážnice a rozmanitější repertoár než, značně menší, Žerotín. V práci je také věnována pozornost krojům z vybraných oblastí, v čem si jsou podobné a v čem se naopak liší. Zmíněn je také Skanzen, který uchovává jak tradice, tak lidové oděvy, aby neodešly do zapomnění.

Další část každé kapitoly je zaměřena na prožívání svátků ve vybrané obci a odlišnosti, které ve zbylých dvou obcích nejsou. Zvláštní důraz je kladen na tradice, které se v ostatních obcích nevyskytují, a proto mají jedinečný ráz, jako například Mezinárodní folklorní festival nebo Beseda u cimbálu. U všech tradic i zvyků jde pozorovat, jak se za posledních 60 let proměnily vlivem komunistického režimu, nebo dokonce jen zprůmyslněním obcí.

Práce představuje faktory, které napomáhaly vymizení určitých obyčejů, tradic a zvyků, které byly zjištěny během rozhovorů. Patří sem především vztah mládeže k tradicím, ochota představitelů obcí podporovat tradice a také dostupnost krojů. Bakalářská práce přináší poznatky o zachování, vytváření a obnovování tradic ve Strážnici, Radějově a Petrově.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Cimbálová muzika DANAJ [online]. CM Danaj, ©2022 [cit. 10.04.2022]. Dostupné z: <https://www.cmdanaj.cz>

DEKAŘOVÁ-BĚLOCHOVÁ, Miloslava. *Petrov: Příběhy, jak je psal život*. Petrov: Obec Petrov, c2012. ISBN 978-80-260-2543-6

Folklórní soubor Demizón [online]. FS Demizón, ©2007 [cit. 11.04.2022]. Dostupné z: <http://www.demizon.straznice.cz/index.html>

Historie – SLPT Žerotín ze Strážnice [online]. SLPT Žerotín ze Strážnice – Web souboru lidových písní a tanců. © Copyright [cit. 10.04.2022] Dostupné z: <https://www.zerotin.com/historie/>

HRDOUŠEK, Vít. *Mikroregion Strážnicko: "kraj vína, folkloru a orchidejí"*. Strážnice: Mikroregion Strážnicko, 2011

JANČÁŘ, Josef a kolektiv autorů, 2011. *Malý etnologický slovník*. Strážnice: NÚLK. ISBN 987-80-87261-70-5

O Skanzenu [online]. Domovská stránka Muzea vesnice jihovýchodní Moravy ve Strážnici. [cit. 12.04.2022]. Dostupné z: <https://www.skanzenstraznice.cz/skanzen/o-skanzenu/>

PAJER, Jiří. *Radějov: minulost a současnost obce*. Radějov: Obec Radějov, 2012. ISBN 978-80-904622-6-7.

Popis – Mikroregion Strážnicko [online]. Mikroregion Strážnicko, ©2000. [cit. 28-02-2022]. Dostupné z: <http://www.straznicko.cz/detail.asp?ID=180>

Soubor lidových písní a tanců Danaj: Strážnice [online]. Strážnice: Titulní stránka, ©2000 [cit. 10.04.2022]. Dostupné z: http://www.straznice-mesto.cz/vismo/o_utvar.asp?id_u=1135&n=soubor-lidovych-pisni-a-tancu-danaj&defpc=1

Státní okresní archiv Hodonín (SOAH), fond Archiv obce Petrov 3. pamětní kniha. (z let 1977-1987)

Státní okresní archiv Hodonín (SOAH), fond Archiv obce Radějov 2. pamětní kniha, inv. č. 53 (z let 1952-1985)

Státní okresní archiv Hodonín (SOAH), fond Archiv města Strážnice 2. pamětní kniha, inv. č. 336 (z let 1946-1971)

Strážničan [online]. CM Strážničan, © Copyright [cit. 11.04.2022]. Dostupné z:
<http://www.straznican.cz/o-muzice>

ŠIMŠA, Martin a Petra HRBÁČOVÁ. *Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy: průvodce muzejní expozicí*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2006. ISBN 80-86156-88-5

Tradice – Multimediaexpo.cz [online]. Multimediální česká otevřená encyklopedie - Multimediaexpo.cz. ©2013. [cit. 28-02-2022]. Dostupné z:
<http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/Tradice>

VEČERKOVÁ, Eva. *Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře*. V Praze: Vyšehrad, 2015. Kulturní historie. ISBN 978-80-7429-627-7

SEZNAM ÚČASTNÍKŮ

Údaje jsou uváděny v následujícím pořadí: příjmení, křestní jméno, ročník, obec, členství

BENOVIČ Robert, 1971, Strážnice, zakladatel souboru Petrovjan

BENOVIČOVÁ Dagmar, 1971, Strážnice, členka folklorního souboru Danaj

KÁČEREK Stanislav, 1952, Petrov, obyvatel obce Petrov

KRHOVSKÁ Anna, 1940, Radějov, kronikářka obce Radějov

MÚČKOVÁ Marta, 1948, Strážnice, bývalá členka folklorního souboru Danaj

RYBECKÝ Jan, 1944, Strážnice, obyvatel města Strážnice

SUCHÁNEK Milan, 1969, Radějov, obyvatel obce Radějov

SUCHÁNEK Ondřej, 1991, Radějov, obyvatel obce Radějov

SUCHÁNKOVÁ Lenka, 1969, Radějov, pořadatelka soutěže „O radějovskou vařaju“

SVOBODOVÁ Alžběta, 1935, Petrov, bývalá kronikářka obce Petrov

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

Obr. 1: Strážnický mužský kroj	46
Obr. 2: Strážnický ženský kroj	47
Obr. 3: Táčky/tragač	48
Obr. 4: Repetač/vrzany	49
Obr. 5: Řehtačka	50
Obr. 6: Kladívko	51
Obr. 7: Radějovský mužský kroj	52
Obr. 8: Radějovský ženský kroj	53
Obr. 9: Petrovský mužský kroj	54
Obr. 10: Petrovský ženský kroj	55

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Obr. 1: Strážnický mužský kroj

Zdroj: Archiv města Strážnice

Obr. 2: Strážnický ženský kroj

Zdroj: Archiv Muzea vesnice jihovýchodní Moravy

Obr. 3: Táčky/tragač

Zdroj: Archiv Muzea vesnic jihovýchodní Moravy

Obr. 4: *Repetač/vrzany*

Zdroj: Archiv obce Radějov

Obr. 5: Řehtačka

Zdroj: Archiv obce Radějov

Obr. 6: Kladívko

Zdroj: Archiv obce Radějov

Obr. 7: Radějovský mužský kroj

Zdroj: Vlastní

Obr. 8: Radějovský ženský kroj

Zdroj: Archiv obce Radějov

Obr. 9: Petrovský mužský kroj

Zdroj: Archiv souboru Petrovjan

Obr. 10: Petrovský ženský kroj

Zdroj: Archiv souboru Petrovjan

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Terezie Suchánková
Katedra:	KSV
Vedoucí práce:	Mgr. Monika Kudelová
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Živé a zaniklé tradice, zvyky a obyčeje na Strážnicku
Název v angličtině:	Living and extinct traditions, customs and usages in microregion Strážnice
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce se zabývá tradicemi, zvyky a obyčeji ve vybraných obcích na Strážnicku a důvody, které vedly jisté tradice k zániku. Na úvod práce jsou vymezeny pojmy tradice, zvyk a obyčej. Dále jsou popsány nejdůležitější svátky v průběhu roku a jejich zobecněné prožívání na jihovýchodní Moravě. Kromě tradic jsou představeny i folklorní soubory ze Strážnice, které se zapojují do udržování tradic a zvyků nejen ve Skanzenu, ale předávají své umění dalším sousední souborům. Cílem práce je připomenout historii tradic, zvyků a obyčejů v mikroregionu Strážnicko a poukázat na jejich proměnu do současnosti.</p>
Klíčová slova:	Tradice, Strážnicko, folklorní soubor, Strážnice, Žerotín, Demižón, Petrov, Radějov, fašank, klepačka, Velikonoce, koleda, cimbálová muzika, mezinárodní folklorní festival, hody

Anotace v angličtině:	This bachelor thesis deals with traditions, habits, and customs in selected villages in Strážnice microregion, and reasons that led certain traditions to extinction. Terms tradition, habit and custom are defined at the beginning of the work. Then the most important holidays during the year are described and their generalized experience in Southeast Moravia. In addition to traditions, folklore ensembles from Strážnice are also introduced, which are involved in maintaining traditions and customs not only in the Open-Air Museum, but also pass on their art to other neighbouring ensembles. The aim of the work is to recall the history of traditions, customs and usages in the microregion Strážnicko and to point out their transformation to the present.
Klíčová slova v angličtině:	Tradition, Strážnicko, folklore ensemble, Strážnice, Žerotín, Demižón, Petrov, Radějov, fašank, klepačka, Easter, carol, dulcimer music, international folklore festival, feast
Přílohy vázané v práci:	Ilustrace
Rozsah práce:	55 s.
Jazyk práce:	Český jazyk